

SUMARI

Els orígens. La gènesi dels castells en el ball de valencians. Segle xvii – 1790	7
El cicle del Corpus com a bressol festiu	8
Arquitectures humanes valencianes a Tarragona	11
Els balls de valencians viatgers	14
Els primers mestres muixeranguers	20
Inici de les rivalitats entre balls de valencians	23
Bràfim, el primer ball de valencians a Catalunya	26
Les torres altes a Tarragona	31
El castell de Peníscola i la moixiganga de l'Alcúdia	31
L'expansió al Principat	33
Les places de la muixeranga	36
Els valencians del Catllar, la llavor dels castells	39
Prohibicions il·lustrades i eclesiàstiques	41
La moixiganga com a sacralització dels valencians	45
Els primers valencians i enxaneta dibuixats a Tarragona	48
El primer enxaneta de nom conegut	51
Valls, ciutat bressol dels castells. 1791-1850	55
Els enxanetes de les Decennals de Valls de 1801	57
Els primers castells de set pisos a Tarragona	59
La dualitat valenca, motor de creixement	60

La represa postbèl·lica més enllà de Valls	63
La gamma de vuit s'estrena a Valls	64
Primer pilar al balcó, triangle de vuit i muixeranga documentada a Algemesí	70
La segona meitat del segle XIX. El salt cap als castells de nou pisos en l'època d'or vuitcentista. 1851-1893	75
Els 3 de 9 nets a Torredembarra	78
La popularització de l'apel·latiu Xiquets de Valls	82
Els versos popularitzadors i prestigiadors de Josep Anselm Clavé	89
Diversificació d'estructures des de 1877	91
Dualitat de colles a Igualada	92
El zenit a Santa Tecla de 1881	94
El cim dels folres amb el 5 de 9	97
L'origen mariner de la colla tarragonina de la Mercè	98
L'intent del castell de 10	99
Les altres colles de castellers i els aficionats	101
La plenitud muixeranguera	103
La decadència. 1894-1925	107
La descurança de les festes majors	108
La pràctica desaparició de la muixeranga	112
El primer concurs de castells a Barcelona	113
La renaixença. 1926-1936	117
Els concursos de la Segona República a Tarragona	120
Castells en alternança a plaça	121
Represa i estancament. 1939-1968	123
La muixeranga d'Algemesí de la postguerra	124

El triomf de l'apel·latiu castellers	125
Dissolució dels Negrets de l'Alcúdia i de la Muixerra de la postguerra	126
Els concursos de Barcelona com antecedent de la revifalla	128
La barroeria instaurada a la muixeranga d'Algemesí	129
Retorn del pilar de 6 i del jovent vendrellenc	129
El retrobament dels folres. 1969–1980	131
Muixeranguers i castellers deixen de cobrar	137
Segona època d'or. 1981–1992	143
L'excel·lència castellera i muixeranguera. 1993–2019	151
El Museu Casteller de Catalunya a Valls	165
Patrimoni Immaterial de la Humanitat des de 2010 i 2011	166
Cronologia essencial dels castells i la muixeranga	169
Bibliografia bàsica	179